

Bezeg v naravi in na vrtu

Bezeg je ena od zelo koristnih in uporabnih jagodičastih drevnin. Radi ga nabiramo na sprehodih v naravi, lahko pa ga gojimo tudi na vrtu v obliki grma ali kot drevo. Bezeg je vsestransko uporaben, z listi bezga odganjajo tudi voluharja in krepijo rastline, da so odpornejše proti boleznim. Včasih je veljal običaj, da se je pred bezgom veljalo prikloniti.

Bezeg cveti pozno, zato ni nevarnosti za pozebe. Je samooplodna vrsta, zato ga lahko gojimo samostojno. Cvetovi so drobni, beli, združeni v velike pakobule. Pri posameznih vrstah so cvetovi beli do rožnati. Za vrt lahko najdemo veliko različnih sort, tudi takšnih z narezanimi listi, ki nekoliko spominjajo na pahljačaste javorje. Če ga gojimo kot grm, je treba izrezovati star rodni les. Tako spodbujamo izraščanje mladih poganjkov, ki so nosilci cvetja za naslednja leta. Če bezeg gojimo v drevesasti obliki, ga kar rigorozno režemo, saj želimo spodbuditi čim večjo rast mladega lesa. Izrezujemo vse poganjke, ki izraščajo iz tal in debla. Pregosti poganjki bi drevo le gostili in senčili notranjost krošnje. Bezeg za vrtove kupimo v obliki sadik, ki so že v osnovi vzgojene kot grm ali kot enoletna razvejana sadika.

Po sajenju je treba enoletni poganjek prikrajšati na višino 1,2 metra. Nad višino enega metra pustimo tri do pet poganjkov. Veje prikrajšujemo na kratke čepe. Z rezjo na čep spodbujamo izraščanje močnejših enoletnih poganjkov. Ob rezi pustimo najbolj pokončne poganjke, ki se pod težo listov, cvetov in plodov močno upognejo. Izrojene poganjke vsako leto spomladi izrezujemo. Črni bezeg se zelo rad ukorenini s pomočjo potaknjencev. Uporabimo lahko tudi način koreninskih poganjkov ali zračno grobanje.

Za odganjanje voluharja je nadvse uporabna prevrelka iz bezgovih listov. Pripravimo jo tako, da zmešamo kilogram listov in deset litrov vode. Pustimo stati v vodi, dokler se ne neha peniti, in dnevno mešamo. Nerazredčeno tekočino zlivamo v rove voluharjev in jih tako preganjamo z vrta na naraven način. Bezgovne liste

uporabljamo kot krepčilo zoper rastlinske bolezni. Le-to pripravimo iz 250 gramov bezgovih listov in 0,5 litra vode. Liste in vodo dobro zmešamo, nato pa maso stisnemo in odcedimo. Vsebino razredčimo še z 0,5 litra vode in dodamo kapljico detergenta za posodo. Tako prevrelko uporabimo ob pojavu prvih znakov bolezni. Deli bezga so uporabni za različne namene. Nekatere sorte imajo užitne plodove, poznamo pa tudi sorte s strupenimi. Nikdar ne uporabljamo svežih plodov črnega bezga, saj vsebujejo sambunigrin, ki med toplotno obdelavo razpade. Plodove predelujemo v vino, sokove, marmelade, čaj, sirupe ter razne napitke in dodatke jedem. Iz njih lahko naredimo tudi močno naravno barvilo.

Davor Špehar, Zeleni svet

Plodova vinska mušica

Plodova vinska mušica je v zadnjih letih močno prisotna tudi na vrtovih. Škodljivec nima naravnega sovražnika, zato je treba poskrbeti za nastavljanje zadostnega števila vab. Prekrivanje s protimrčesno mrežo je žal drag ukrep. Je pa učinkovito postavljanje pasti iz plastenek. Plastenko na zgornji tretjini najprej ovijemo z rdečim trakom ali jo pobarvamo. Nato v rdeči pas okoli plastenke zvrtamo luknjice premera dveh do štirih milimetrov. Luknjice naj ne bodo večje od štirih milimetrov, saj bi nam mušice lahko pobegnile. V plastenko nato natočimo raztopino kisa, vode, soka in vina. Tej raztopini dodamo še močilo, da zmanjšamo površinsko napetost raztopine. Tako bomo polovili veliko mušic, ki bi sicer povzročile precejšnjo škodo. Plodovi imajo po napadu slab okus in niso uporabni. Vabo v obliki raztopine menjamo vsak teden oziroma vsaka dva tedna. Vsebine ne zlivamo na vrt ali nasad, temveč jo zlijemo in zakopljemo zunaj vrta. Vabe obesimo na višini osmih do desetih metrov, lahko tudi bolj na gosto in po robu vrta, saj tako preprečimo mušicam dostop do plodov.

www.zelenisvet.com

*
Za nasvet pokličite:
Davor 040 669 449